

LOGO

Перехід з початкової школи в основну: проблеми наступності

Підготувала на засідання ТМО

Вчителів іноземних мов

13.03.2023

Вчитель англійської мови

Первомайського ліцею №2

Рябініна Олена Олександрівна

Василь Олександрович Сухомлинський
казав:

**Потрібно знати дитину,
знати її силу і слабкості,
розуміти її думки,
переживання, бережно
доторкнутися до її серця...**

Проблема наступності між початковою та середньою ланками освіти залишається актуальною та такою, яка потребує подальшого дослідження та вирішення.

Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та інших нормативно-правових документів – загальна середня освіта спрямована на забезпечення всебічного розвитку особистості шляхом навчання та виховання, які ґрунтуються на загальнолюдських цінностях та принципах науковості, полікультурності, світського характеру освіти, **системності, інтегрованості, єдності навчання і виховання**, на засадах гуманізму, демократії, громадянської свідомості ...».

Ключовими словами в цих документах, які розкривають принцип наступності та безперервності освіти є – **системність, інтегрованість, єдність навчання і виховання.**

Основні проблеми переходу між освітніми рівнями:

1

Різні підходи до підготовки вчителів початкової і старшої школи

2

Низький рівень знань учителів про психологічні та фізіологічні особливості таких учнів

3

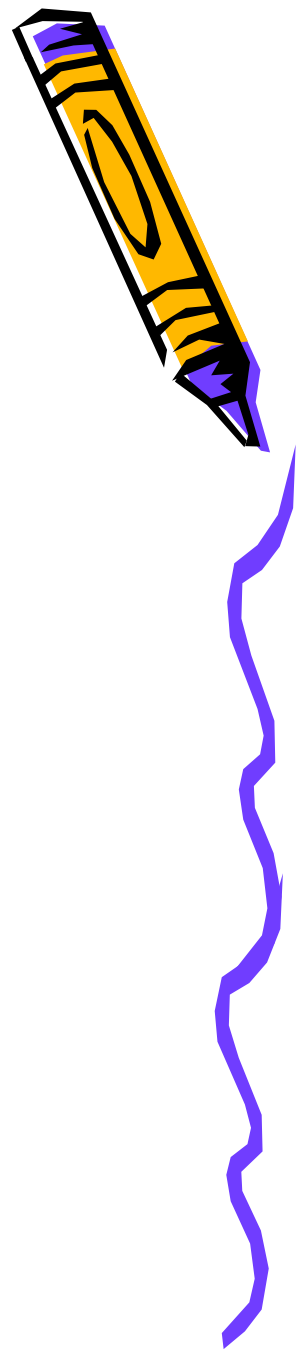
Відсутність співпраці вчителів початкових і середніх класів

4

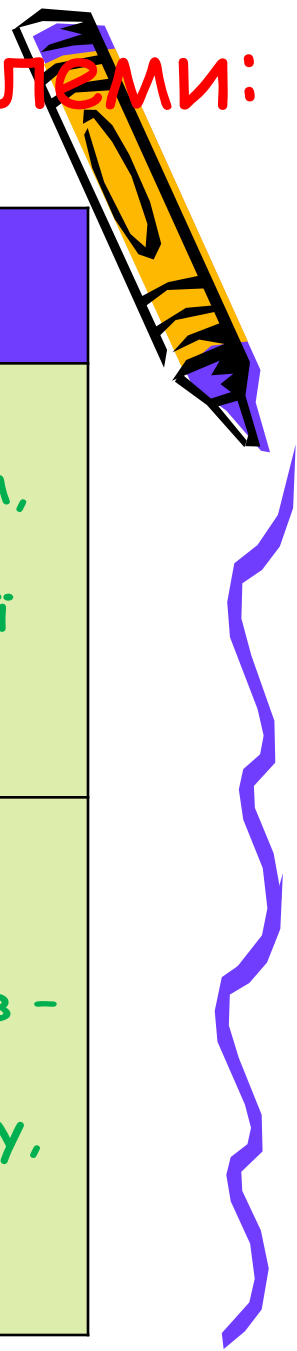
Відсутність спілкування та тематичних зустрічей між учнями початкових і середніх класів

Проблеми є
організаційно-
психологічні і
загально-
дидактичні

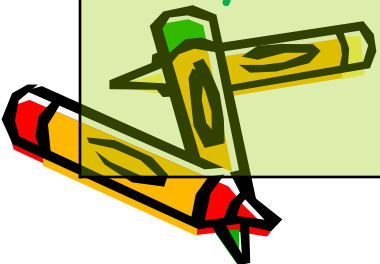

Організаційно-психологічні проблеми:

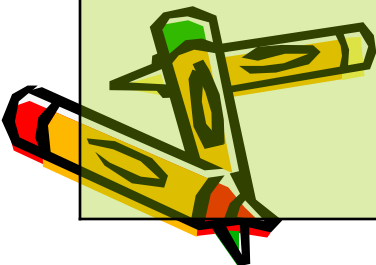
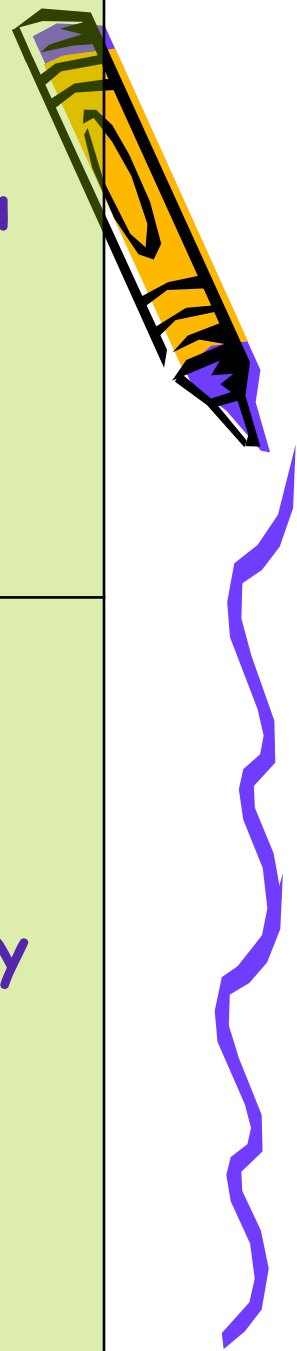
Недостатня наповненість уроку навчальним матеріалом, невиправдано повільний темп уроку, відсутність матеріалів для сильніших учнів, перенесення основної тяжкості засвоєння курсу на домашню роботу.

Недостатньо організований і чіткий початок уроку, закінчення уроку, виділення додаткового – понад 45 хв – часу на виконання письмових перевірочних робіт, а тому діти не привчаються швидко включатися в роботу, ефективно і швидко працювати

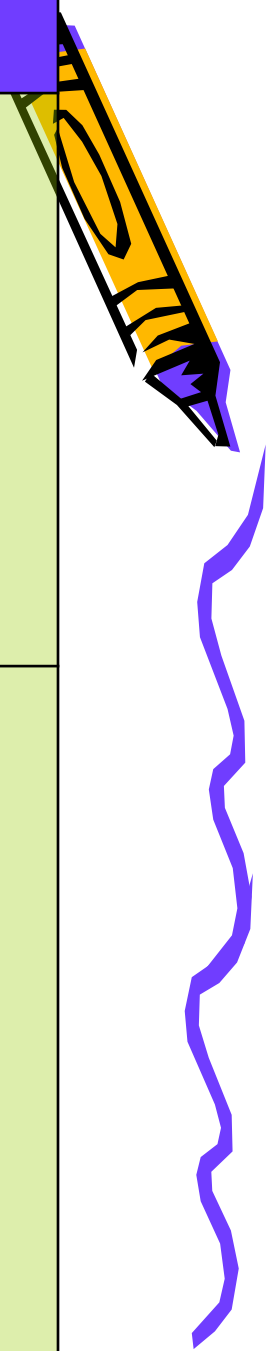

Стійка звичка в дітей до надмірної допомоги батьків під час виконання домашніх завдань, творчих робіт.

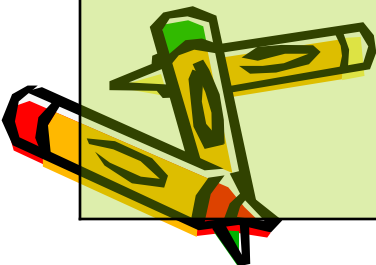
Бідність арсеналу й одноманітність методів навчання, невідповідність методичного багажу вчителя реальним навчальним можливостям дітей.

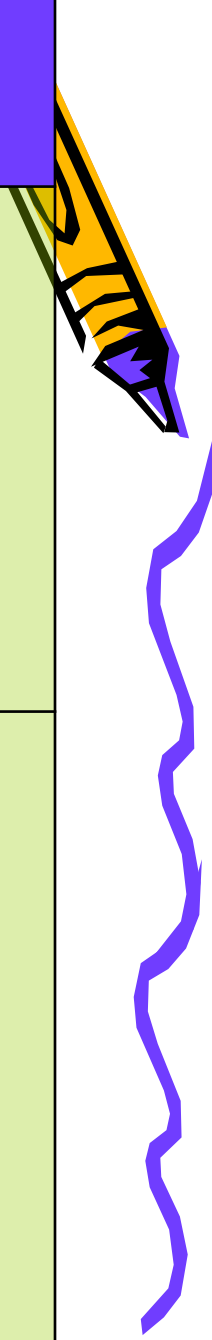

Пасивність більшості учнів у процесі навчання.

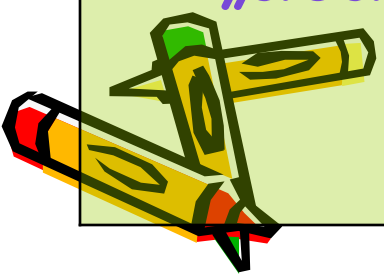
Несформованість в учнів уявлення про відмінну усну відповідь „з місця” чи відповідь „біля дошки” (еталону відповіді).

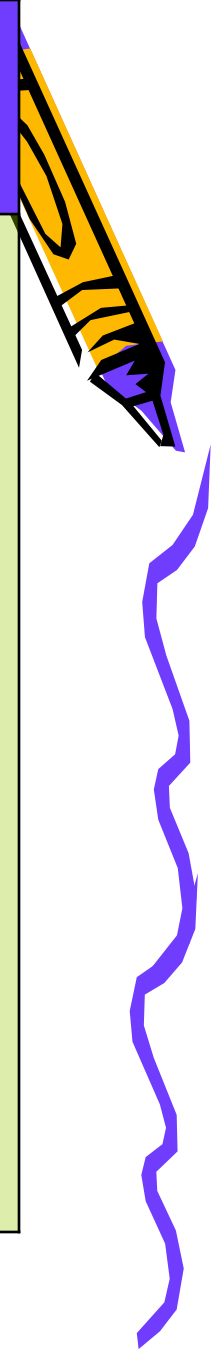

Звичка в дітей одержувати оцінку за будь-які, найменші, короткі або необґрунтовані відповіді.

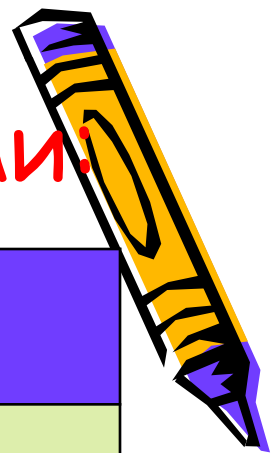
Збіднена (аж до кінця навчання в початковій школі) мова вчителя, відсутність динаміки у використанні лексики від 1-го до 4-го класу, „сюсюкання”, уникання наукових термінів і понять.

Створення у дітей вчителем і батьками в кінці
4 -го класу психологічного бар'єру –
настороженого очікування труднощів навчання в
5-му класі.

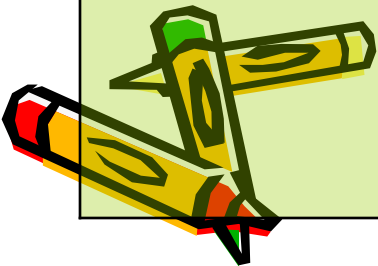

Загально-дидактичні проблеми:

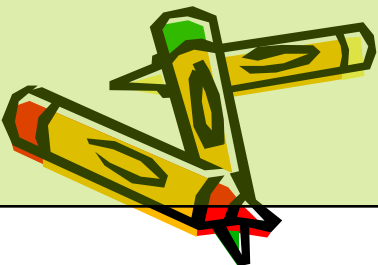
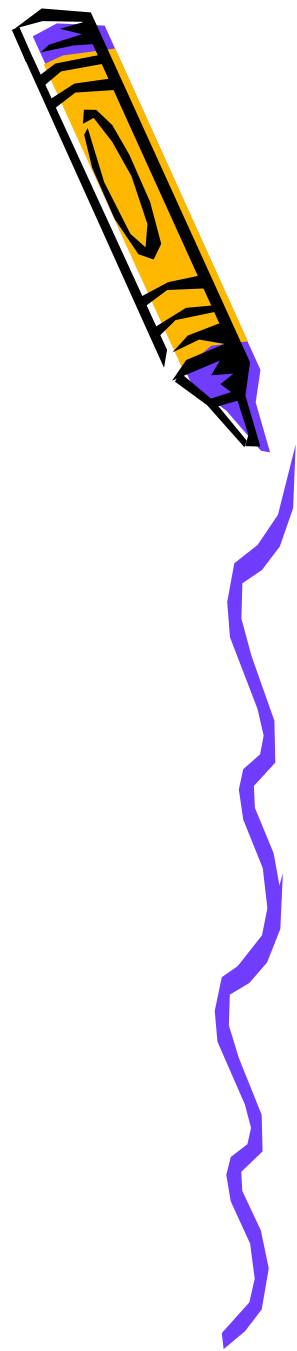
Недостатня техніка читання, значні проблеми в розумінні тексту через збіднений лексичний запас у частини дітей, невміння ділити текст на смислові частини та аналізувати його.

Недостатня швидкість письма, нечіткий почерк у значної частини дітей

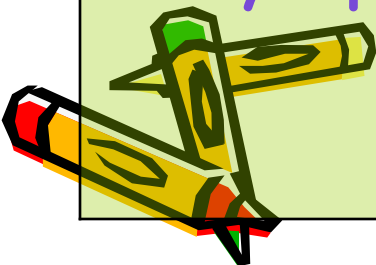
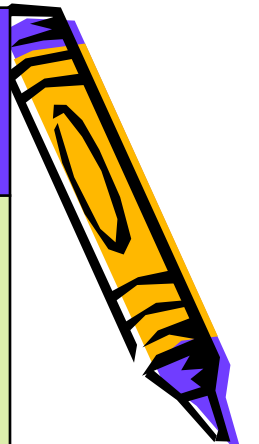
кість уваги, слабо розвинена оперативна
пам'ять у багатьох дітей

ня тренуваність довготривалої механічної
пам'яті

Елементи псевдонаукових означень, понять у процесі навчання, невміння відокремлювати істотне від неістотного

Відсутність в учнів звички звертатися до енциклопедій, довідників, словників, науково-популярної і додаткової навчальної літератури

Але робота з наступності може бути результативною, коли в школі створена система, в якій узгоджено працюють класоводи, вчителі – предметники, психолог, адміністрація.

Педагогічні умови забезпечення наступності:

1

вивчення та врахування вчителями психологічних проблем адаптації учнів до навчання в основній школі, розроблення та застосування ними відповідних розвивальних методик;

2

узгодження змісту, форм, методів і технологій викладання навчальних предметів у 4-му і 5-му класах;

3

підготовка вчителів початкових класів до проведення інтегрованих уроків і поєднання різних видів діяльності молодших школярів.

Основні ознаки поняття наступності

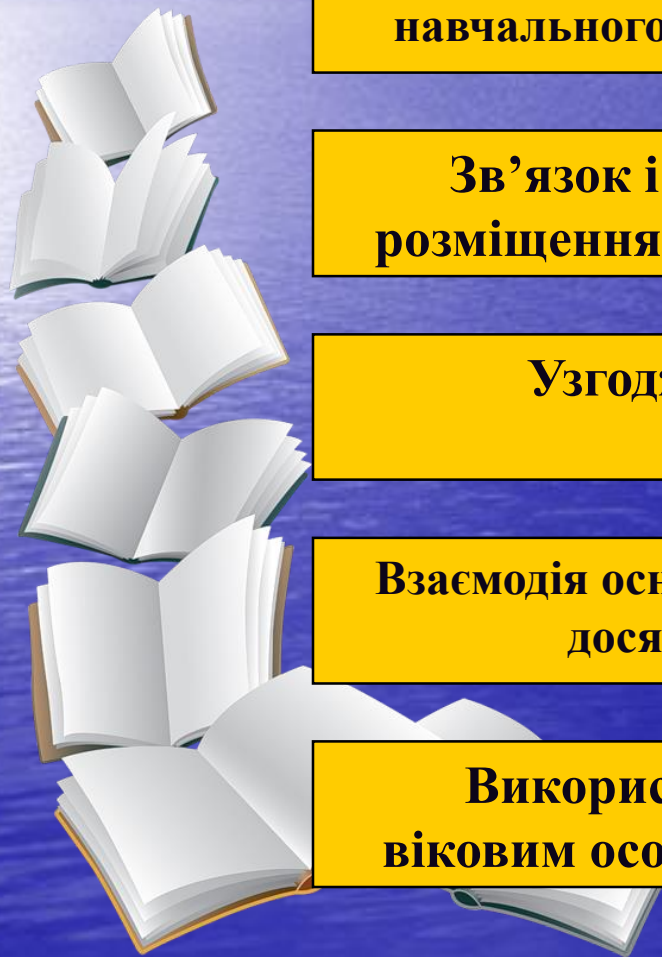
**Послідовність і систематичність викладу
навчального матеріалу, поступове зростання його складності**

**Зв'язок і узгодженість змістовно-методичних ліній
розміщення матеріалу між різними ступенями навчання**

**Узгодженість обсягу навчального матеріалу
в початковій і основній школі**

**Взаємодія основних знань з раніше засвоєними і, на цій основі,
досягнення учнями вищого рівня підготовки**

**Використання методів і засобів, що відповідають
віковим особливостям учнів на певному етапі навчання**

ПЕРЕХІД З ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ОСНОВНУ ТОРКАЄТЬСЯ:

 учнів;

 педагогів;

 батьків;

 адміністрації школи;

 фахівців психолого-педагогічної служби

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПІД ЧАС ПЕРЕХОДУ З ПОЧАТКОВОЇ В ОСНОВНУ ЛАНКУ ШКОЛИ:

 перехід учнів з початкового в середню ланку школи - одна з педагогічно найбільш складних проблем, а період адаптації в 5-му класі - один з найважчих періодів шкільного навчання. В останні роки в педагогічній і психологічній літературі багато говориться про складності цього періоду навчання, що він став сприйматися мало не як об'єктивна криза розвитку дітей 9-10 років, що породжує серйозні педагогічні проблеми

Причини труднощів періоду адаптації

Різка зміна умов навчання

- збільшився обсяг і кількість навчальних предметів;

- збільшилось тижневе навантаження;

- розширилося коло вчителів-предметників, з якими учні мають постійно спілкуватися;

- розмаїтість і якісне ускладнення вимог, що висувають перед учнем різні вчителі-предметники;

- на зміну першій учительці прийшов класний керівник;

- відбувся перехід на кабінетну систему навчання;

- змінився статус "старшого" у початковій школі на "наймолодшого" – в

- Що робити, коли ображають старшокласники?

- Як впоратись із зростанням кількості уроків, а, отже, і домашніх завдань?

- Як стати значимою людиною для класного керівника?

- Як не загубитись в просторах школи?

- Як розподілити час на перерви і для переходу в інший кабінет, і для підготовки до наступного уроку, і для відпочинку, і для відвідання їдальні?

- Як налагодити відносини з різними учителями, пристосуватися до їхніх вимог, методів навчання, темпераменту?

Причини труднощів періоду адаптації

Вікові особливості учнів

фізичні та фізіологічні зміни

- початок статевого дозрівання;
- інтенсивний ріст тіла;
- зростання фізичного навантаження на всі органи;
- нерівномірність фізичного розвитку і нервової системи

- підвищена втомлюваність;
- зниження рівня концентрації уваги;
- часта зміна настрою;
- уповільнення будь-якої діяльності;
- зниження успішності

нестійкість психіки

- недосконалість нервової системи;
- незначний життєвий досвід;
- низький ситуативний імунітет

- роздратованість;
- збудженість;
- психічне напруження;
- проблеми соціалізації

Причини труднощів періоду адаптації

Організаційні недоліки

недосконала система організації навчально-виховного процесу

- відсутність чітких вимог до учня;
- дезорганізованість педагогічного та учнівського колективів

неправильні методи виховання в сім'ї

- несприймання дитини;
- відсутність єдиних вимог з боку батьків;
- жорстоке ставлення до дитини;
- занадто лояльне ставлення до дитини

- низька організованість;
- неуважність і недисциплінованість на уроках;
- низький рівень працездатності ;
- зниження інтересу до навчання і його результатів;
- високий рівень тривожності.

Причини труднощів періоду адаптації

- недоліки розвитку інтелектуальних здібностей – вищих форм мислення, що не розвинулися в початковій школі;
- неповноцінність навичок, зокрема навичок читання, письма, лічби;
- несформованість понятійного мислення;
- відсутність мотивації навчання;
- несаможиттєвість учнів;
- деіндивідуалізація, знеособлювання підходу вчителів-предметників до учнів;
- високі вимоги учителів-предметників, які часто не бачать різниці між п'ятикласниками й іншими учнями основної школи;
- предметне навчання (важко переключитися з одного виду діяльності на інший).

**Проблеми
наступності
у навчанні**

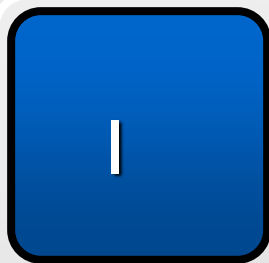
Дезадаптація

- **Дезадаптація учнів** – порушення процесу пристосування до нових умов навчання, що характеризується зниженням успішності в навчанні, неадекватною поведінкою учнів, зниженням самооцінки, підвищеним рівнем тривожності.
- **Прояви дезадаптації:**
 - у вигляді реакції активного протесту (агресивність, негативізм, напруженість, роздратованість);
 - у вигляді пасивного протесту (депресія, страх, відсутність інтересу до навчання та шкільного життя);
 - у вигляді реакції тривожності (невпевненість, напруженість, нестійкий контакт з однолітками).

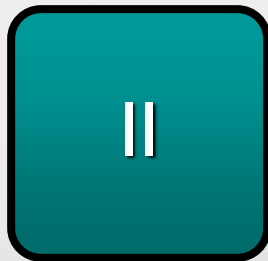
Ознаки успішної адаптації п'ятикласника

- успішне засвоєння навчального матеріалу;
- готовність до виконання вимог учителів без попереднього заохочення;
- адекватне сприймання оцінок учителя;
- активність, уважність, стриманість на уроках;
- позитивне оцінювання власних дій і результатів докладених зусиль;
- спілкування з однокласниками та учнями старших класів;
- вміння робити правильний вибір...

Напрямки наступності між початковою і середньою освітою:

Організація навчальної роботи, яка дозволить поєднати зміст навчання в 4 і 5 класах з методами, які сприяють загальному розвитку дитини

Формування навичок самостійної роботи в 4 класі, необхідних для переходу до предметної системи навчання

Вчителям – предметникам, добираючи методи навчання у 5 класі, використовувати засоби, опрацьовані в початкових класах

СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ НАСТУПНОСТІ У НАВЧАННІ ПОЛЯГАЄ У:

- ***послідовності, систематичності розташування матеріалу;***
- ***в опорі на вивчене і на досягнутий учнями рівень розвитку;***
- ***в перспективності вивчення матеріалу;***
- ***в узгодженості ступенів і етапів навчально-виховної роботи;***
- ***в спільній роботі вчителя 4 класу та вчителів-предметників майбутніх п'ятикласників***